

mus & nos aliquando natura filii iræ, sicut & ceteri. Ipsa est enim per peccatum primi hominis, quod ex libero ejus venit arbitrio, vitiata & damnata natura; cui sola per Mediatorem Dei & hominum, & omnipotentem medicum divina subvenit gratia. De cujus adjutorio ad justificationem nostram, quo Deus diligentibus eum omnia cooperatur in bonum, quos prior dilexit, donans eis ut diligeretur ab eis, quia jam diu est ut disserimus; deinceps incipiamus, quantum Dominus adjuverit, etiam de peccato, quod per unum hominem cum morte intravit in mundum, atque ita in omnes homines pertransiit, adversus istos, qui in errorem huic contrarium veritati apertius eruperunt, quæ satis esse videbuntur, exprimere.

Rom. 8. 28.
I. Joan. 4.
19.

Rom. 5. 12.

S. AURELII AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
CONTRA PELAGIUM
ET CÆLESTIUM,
LIBER SECUNDUS.
DE PECCATO ORIGINALI.

Ostendit Augustinus, Pelagium in questione de originali peccato, ac de parvulorum baptismo, nihil re ipsa dissentire à discipulo ipsius Cælestio, qui peccatum originale confiteri nolens, vel etiam apertè negare ausus, Carthagine prius, ac postea Romæ, episcopalibus judiciis damnatus est. Questionem enim istam non earum esse, ut heretici iidem volebant, in quibus præter fidei periculum errare contingit: imò hunc eorum errorem ipsa omnino fidei christianæ petere fundamenta. Refellit eos postea, qui originalis vitii dogmate nuptiarum bonitati detrahi, Deoque ipsi, hominis qui per nuptias generatur conditori injuriam fieri contendebant.

I. IAM nunc diligenter advertite, de baptismo parvulorum quàm cautè debeatis audire homines ejusmodi, qui neque apertè illi ætati lavacrum regenerationis, & peccatorum remissionis audent negare, ne hoc christianæ

CAPUT I.

au-

aures ferre non possint; & tamen opinionem suam, qua putant peccato primi hominis carnalem generationem obnoxiam non teneri, tueri & defensare persistent, quàmvis eis baptismum videantur in peccatorum remissionem concedere. Nempe ipsi à Pelagio vos præsente scripsistis audisse, recitante vobis de libello suo, quem etiam Romam se misisse assererat, quod *iisdem sacramenti verbis dicant debere baptizari infantes, quibus & majores*. Quis post illa verba putaret, eis de hac re ullam movendam esse quæstionem? Aut cum faceret, cui non calumniosissimus videretur, si non eorum manifesta verba legerentur, ubi negant parvulos trahere originale peccatum, omnesque sine ullo vitio natos esse contendunt?

CAPUT II.

Cælestius in iudicio carthag. errorem damnare recusat.

2. ET Cælestius quidem in hoc existit errore liberior, usque adeo, ut neque in episcopali iudicio apud Carthaginem damnare voluerit eos, qui dicunt: *Quòd peccatum Adæ ipsum solum læserit, & non genus humanum; & quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem*. Et in urbe Roma in libello suo, quem beatissimo papæ Zosimo dedit, id asseveravit expressius: *Quòd parvulorum neminem obstringat originale peccatum*. De gestis enim ecclesiasticis carthaginensibus hæc ejus verba descripsimus.

Libellus Zosimo datus à Cælestio.

3. AURELIUS episcopus dixit: *Sequentia recitentur. Et recitatum est: quòd peccatum Adæ ipsi soli obfuerit, & non generi humano. Et cum recitatum esset, Cælestius dixit: Dixi de traduce peccati dubium me esse, ita tamen ut cui donavit Deus gratiam peritiæ consentiam; quia*

quia diversa ab eis audiui, qui utique in Ecclesia catholica constituti sunt presbyteri a. Paulinus diaconus dixit: *Dic nobis nomina ipsorum. Cælestius dixit: Sanctus presbyter b Rufinus Romæ qui mansit cum sancto Pammachio: ego audiui illum dicentem, quia tradux peccati non sit. Paulinus diaconus dixit: Est aliquis alius? Cælestius dixit: Audiui & plures dicere. Paulinus diaconus dixit: Dic nomina ipsorum. Cælestius dixit: Non tibi sufficit unus sacerdos? Et post aliqua alio loco. Aurelius episcopus dixit: Reliqua libelli legantur. Et recitatum est, quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante transgressionem: usque in finem libelli minoris superius inserti. * Aurelius episcopus dixit: Docuisti, Cælesti, aliquando, ut dixit diaconus Paulinus, quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante trans-*

* CAP IV.

a Paulinus ille, teste Mercatore in Commonitorio super nomine Cælestii, diaconus Ambrosii mediolanensis episcopi fuit, & vitæ illius, hortante Augustino, scriptor, qui se versatum esse in Africa testatur, & vitam scripsisse Joanne præfecto prætorio, id est, anno 412. aut 413. aut 422. Iudicium porò de quo agitur, Carthagine habitum fuit sub initium anni 412. ex epistola ad Innocentium, inter Augustinianas 175. n. 1. & 6. Confer lib. de Gestis Pelagii, cap. 11. n. 23.

b Mercator in Commonitorio adversus hæresim Pelagii scribit, Rufinum quemdam natione Syrum sub Anastasii pontificatu Romam primum invexisse quæstionem contra traducem peccati. Is est, aliis quidem Rufinus aquilegensis, qui Pelagio, quòd ad errorem de ἀναμαρτοσία, prævisse notatur ab Hieronymo in epist. ad Ctesiphontem: aliis verò Rufinus alter, ex 66. Hieronymi epistola notus, idem ille fortè qui peccati traducem rejicit in eo libro de fide, quem Jacobus Sirmundus nomine Rufini palestinae provinciae presbyteri publicavit. Certè Aquilegensis vix, ac ne vix quidem credi possit, aut Romam ivisse pontifice Anastasio, aut ibi cum Pammachio mansisse.

gressionem? Cælestius dixit: Exponat quid dixit, ante transgressionem. Paulinus diaconus dixit: Tu nega hoc te docuisse. Unum est à duobus, aut neget se docuisse, aut jam damnat istud. Cælestius dixit: Jam dixi, exponat quomodo dixit, ante transgressionem. Paulinus diaconus dixit: Nega te illa docuisse. Aurelius episcopus dixit: Rogo, quid collegerim ego ex a hujus objectione, dico, Adam constitutus in paradiso, quod antè dicatur inexterminabilis factus, postea per transgressionem præcepti factus sit corruptibilis. Hoc dicis, frater Pauline? Paulinus diaconus dixit: Hoc, Domine. Aurelius episcopus dixit: Status certè infantum hodie baptizandorum, utrum talis sit, qualis fuit ante transgressionem Adæ, an certè de eadem origine peccati, de qua nascitur, transgressionis culpam trahat; hoc vult diaconus Paulinus audire. Paulinus diaconus dixit: Utrum docuit hoc, an non neget. Cælestius dixit: Jam de traduce peccati dixi, quia intra catholicam constitutos plures audivi destruere, nec non & alios adstruere: licèt questionis res sit ista, non heresis. Infantes semper dixi egere baptismo, ac debere baptizari: quid querit aliud?

4. Nempe cernitis sic Cælestium concessisse parvulis baptismum, ut in eos transire primi hominis peccatum, quod lavacro regenerationis abluitur, noluerit confiteri, quamvis & negare non ausus sit. Et propter hanc dubitationem suam non damnaverit eos qui dicunt: Quòd peccatum Adæ ipsum so-

a Sic MSS. At editi, hujusmodi.

lùm laserit, & non genus humanum; & quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem.

5. IN libello autem quem Romæ edidit, qui gestis ibi ecclesiasticis allegatus est, ita de hac re loquitur, ut hoc se credere ostendat, unde hîc dubitare se dixerat. Nam verba ejus ista sunt: Infantes autem, inquit, debere baptizari in remissionem peccatorum, secundum regulam universalis Ecclesiæ, & secundum Evangelii sententiam, confitemur: quia Dominus statuit regnum cælorum non nisi baptizatis posse conferri; quod quia vires nature non habent, conferri necesse est per gratiæ * libertatem. Si nihil de hac re deinceps diceret, quis non eum crederet confiteri, etiam infantibus in baptismo originalia peccata dimitti, dicendo eos in remissionem peccatorum baptizari oportere? Hinc ergo est & illud quod scripsistis, sic vobis respondisse Pelagium: Quòd eisdem quibus & majores sacramenti verbis baptizantur infantes; vosque fuisse lætatos, id quod cupiebatis audisse, & tamen adhuc de verbis ejus nos maluisse consulere.

6. ADTENDITE itaque quid Cælestius apertissimè dixerit, & ibi videbitis quid vobis Pelagius occultaverit. Cælestius quippe adjungit, & dicit: In remissionem autem peccatorum baptizandos infantes, non idcirco diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur: quod longè à catholico sensu alienum est. Quia peccatum non cum homine nascitur, quod postmodum exercetur ab homine: quia non nature delictum, sed voluntatis esse monstratur.

CAPUT V.
Libellus
Cælestii
Romæ gestis allegatus.

Joan. 3. 5.

* f. libertatem, vel largitatem.

CAPUT VI.
Cælestius
in eodem
libello.

tur. Et illud ergo confiteri congruum, ne diversa baptismatis genera facere videamur; & hoc præmunire necessarium est, ne per mysterii occasionem, ad Creatoris injuriam malum ante quàm fiat ab homine, tradi dicatur homini per naturam. Hunc sensum suum vobis aperire Pelagius vel timuit, vel erubuit, quem discipulus ejus palam sine ulius obscuritatis ambagibus apud sedem apostolicam profiteri nec timuit, nec erubuit.

Discipulus
magistro
audacior.

Zosimus
benignè
excusatur.

7. Sed multum misericors memoratæ sedis antistes, ubi eum vidit ferri tanta præsumptione præcipitem, tamquam furentem, donec si posset fieri, respisceret, maluit eum sensim suis interrogationibus, & illius responsionibus colligare, quàm districta feriendo sententia, in illud abruptum, quò jam propendere videbatur, impellere. Ideo autem non dixi, apertè ceciderat, sed propendere videbatur; quia superius in eodem libello suo de hujusmodi quæstionibus locuturus ante prædixerat: *Si fortè ut hominibus quispiam ignorantiæ error obrepsit, vestra sententia corrigatur.*

CAP. VII.

8. HANC ejus prælocutionem venerabilis papa Zosimus tenens, egit cum homine, quem falsæ doctrinæ ventus inflaverat, ut ea quæ illi à diacono Paulino fuerant objecta damnaret, atque ut sedis apostolicæ litteris, quæ à sanctorum memoriæ suo præcessore manaverant, præberet assensum. At ille noluit quidem diaconi objecta damnare; sed beati papæ Innocentii litteris non est ausus obsistere; imò *se omnia quæ sedes illa damnaret, damnaturum esse promisit*: atque ita velut phreneticus, ut requiesceret, tamquam leniter fatus, à vinculis tamen excommunicationis nondum est cre-

editus esse solvendus. Sed interposito duorum mensium tempore, donec rescriberetur ex Africa, respiscendi ei locus sub quadam medicinali sententiæ lenitate concessus est. Quoniam re vera, si deposita perveracitatis vanitate, quod promiserat vellet adtendere, & easdem litteras, quibus se consensurum esse responderat, diligenter legeret, sanaretur. Sed postea quàm ex Africano episcoporum concilio rescripta directa sunt, quid fuerit consecutum, ut justissimè in eum sententia profertur, cuncta legite, quia cuncta transmisimus.

9. UNDE etiam Pelagius, si se ipsum & sua scripta sine dolo cogitat, non rectè dicit, eadem sententia se non debuisse teneri. Fefellit enim judicium palestinum; propterea ibi videtur esse purgatus: romanam verò ecclesiam, ubi eum esse notissimum scitis, fallere usquequaque non potuit: quàmvis & hoc fuerit a utcumque conatus; sed, ut dixi, minimè valuit. Recoluit enim beatissimus papa Zosimus, quid imitandus præcessor ejus de ipsis senserit gestis. Adtendit etiam quid de illo sentiret prædicanda in Domino romanorum fides, quorum adversus ejus errorem pro veritate catholica studia consonantia concorditer flagrare cernebat: inter quos ille diu vixerat, & quos ejus dogmata latere non poterant: qui Cælestium ejus esse discipulum sic noverant, ut fidelissimum & firmissimum possent de hac re testimonium perhibere. Quid ergo de palestinæ synodi gestis, quibus se Pelagius absolutum esse gloriatur, sanctus papa Innocentius judicavit, quàmvis & in litteris ejus, quas nobis rescripsit, legere possitis, & commo-

Cælestius à
Zosimo
damnatus.

CAPUT
VIII.
Pelagius
fefellit ju-
diciū pal-
æstinum,
at Roma-
nam eccle-
siam falle-
re non va-
luit.

a

Prædican-
da Roma-
norum fi-
des.

Rom. I. 8.

Pelagius
diu Romæ
vixit.

mo-

a Sic MSS. Editi, utramque.

moratum a cū venerabili papæ Zosimo synodus africana respondit, quod vestræ caritati cum ceteris instructionibus misimus; tamen nec in hoc opere prætereundum videtur.

CAPUT IX.

* Epistola
177. inter
Augusti-
nianas, n. 2.

Innocentii
judicium
de actis
palæstinis.

* Epistola
Innocentii
inter Au-
gustinia-
nas, 183. n.
3 & 4.

10. CUM enim nos in epistola, * quam ei quinque Episcopi scripsimus, eorundem gestorum palæstinorum, quorum ad nos jam fama pervenerat, commemorationem fecissemus, dicentes, in oriente, ubi degit, gesta ecclesiastica facta esse, quibus putatur esse purgatus, atque ad hoc inter cetera ille rescriberet: *, *Cum sint, inquit, aliqua in ipsis posita gestis, quæ objecta, partim ille vitando suppressit, partim multa in se verba retorquendo tota obscuritate confudit, aliqua magis falsa, quàm vera ratione, ut ad tempus poterat videri purgavit, negando alia, alia falsa interpretatione vertendo. Sed utinam, quod optandum magis est, jam se ille ad veram catholicæ fidei viam ab illo suo errore convertat, & cupiat velitque purgari, considerans quotidianam Dei gratiam, adiutoriumque cognoscens, ut videatur verè, & approbetur ab omnibus, manifesta ratione correctus; non gestorum iudicio, sed ad catholicam fidem corde converso. Unde non possumus illorum nec approbare nec culpâre iudicium, cum nesciamus utrum vera sint gesta, aut si vera sint, constet magis subterfugisse, quàm se tota veritate purgasse.* Videtis certè in his verbis, quemadmodum papa beatissimus Innocentius non tamquam de incognito loqui

a Am. & Br. & commemoratum eum. Mellis Lov. & MSS. cum: ut ipsum Innocentii de gestis palæstinis iudicium intelligatur commemoratum in litteris africanæ synodi ad Zosimum. Hæc litteræ hactenus desiderantur.

videatur. Videtis qualem tulerit de illius purgatione sententiam. Videtis quid successor ejus sanctus papa Zosimus recollere debuerit, sicut recoluit, ut in eo sui præcessoris iudicium remota cunctatione firmaret.

11. JAM nunc diligenter adtendite, unde monstretur, quòd palæstinos Pelagius fefellerit iudices, ut alia taceam, in hac ipsa quæstione de baptisate parvulorum: ne fortè cupiam, in eo quod diximus, eum sensum, in quo liberior Cælestius fuit, vobis occultasse Pelagium, cum & ipse non aliter sentiat, calumniari potiùs vel suspicari, quàm certum aliquid comprehendisse videamur. Nempe jam superiùs satis claruit, propterea Cælestium noluisse damnare quod dicitur: *Adæ peccatum ipsi soli obfuisse, non generi humano; & infantes qui nascuntur, in eo statu esse, in quo Adam fuit ante prævaricationem;* quia videbat, si ista damnaret, confirmare se in infantibus peccati ex Adam transitum. Hæc autem cū fuissent objecta Pelagio, quòd ea cum Cælestio etiam ipse sentiret, sine ulla retractatione damnavit. Quod licèt vos legisse sciam, tamen quia non solis vobis hoc scribitur; ne pigeat lectorem ad ipsa gesta recurrere, vel si ea non habet, etiam cum labore perquirere, ipsa inde verba transcribimus, quæ infra scripta sunt.

12. Synodus dixit: *Nunc quoniam a anathematizaverit Pelagius incertum stultiloquium, rectè respondens, hominem cum adiutorio Dei & gratia posse esse ἀναπόπτου, id est, sine peccato, respondeat & ad*
TOM. IV. I alia

a In libro de gestis Pelagii, c. 6. n. 16. anathematizavit. Fortè legend. quum anathematizaverit.

CAPUT X.
Pelagium
fefellisse
palæstina-
m syno-
dum.

CAPUT XI.
Pars Acto-
rum iudicii
palæstini
in causa
Pelagii.

alia capitula. Aliud capitulum in doctrina Cælestii discipuli Pelagii, ex eis quæ Carthagine à sancto Aurelio carthaginensi episcopo cum aliis episcopis audita sunt & commemorata: Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset. Quoniam peccatum Adæ ipsum solum læserit, & non genus humanum. Quoniam lex sic mittat ad regnum, quemadmodum & Evangelium. Quoniam ante adventum Christi fuerint homines sine peccato. Quoniam infantes nuper nati in eo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quoniam neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat. Quoniam sanctus episcopus Augustinus adversus discipulos ejus in Sicilia respondit Hilaro ad subjecta capitula, scribens librum in quo ista continentur: Posse hominem sine peccato esse, si velit: Infantes, etsi non baptizentur, habere vitam æternam: Divites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi fuerint facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse eos habere: Pelagius dixit: De posse quidem hominem sine peccato esse, dictum est superius. De eo autem quod fuerint homines ante adventum Domini sine peccato, dicimus & nos quoniam ante adventum Christi vixerunt quidam sanctè ac justè, secundum Scripturarum sanctarum traditionem: reliqua verò & secundum ipsorum testimonium, a quia ista non sunt pro quibus ego

Epist. 157.
ad Hilarium.

a In eodem libro, c. II. n. 24. & secundum ipsorum

satisfacere debeam, sed tamen ad satisfactionem sanctæ synodi, anathematizo eos, qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt.

13. ECCE, ut alia omittam, videtis anathematizasse Pelagium eos, qui tenent: Quòd Adæ peccatum ipsum solum læserit, & non genus humanum; & quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quid ergo hîc aliud episcopi judices intelligere potuerunt, nisi cum confiteri, quòd peccatum ex Adam in parvulos transeat? Quod ne confiteretur Cælestius; hæc damnare noluit, quæ iste damnavit. Proinde si ostendero, etiam ipsum nihil aliud sentire de parvulis, nisi quòd sine ulla cujusquam vitii contagione nascuntur; quid inter istum & Cælestium in hac quæstione distabit, nisi quòd ille apertior, iste occultior fuit; ille pertinacior, iste mendacior; vel certè ille liberior, hic astutior? Ille enim nec in Ecclesia carthaginensi damnare voluit, quod in Romana postea se tenere confessus est, & corrigi paratum se esse professus est, si ei tamquam homini error obrepsit. Iste autem & illud dogma damnavit tamquam contrarium veritati, ne ipse à catholicis iudicibus damnaretur; & id sibi defendendum postea reservavit, aut mendaciter damnans, aut callidè interpretans.

CAP. XII.

Cælestius
apertior
hæreticus,
Pelagius
occultior.

14. SED video de me jam justissimè postulari, ut quod promisi, utrùm & ipse hoc sentiat quod Cælestius, demonstrare non differam. In primo libro recentioris operis sui, quod scripsit pro libero arbitrio, cujus ope-

I 2

ris

testimonium à me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo. Eadem verba repetuntur ibidem c. 33.

CAP. XIII.
Docet Pelagium eadem cum Cælestio sensisse de originali peccato etiam post palæstinum iudicium.

ris in litteris quas Romam misit, commemorationem fecit: *Omne, inquit, bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles sumus, non nobiscum oritur, sed agitur à nobis: capaces enim utriusque rei, non pleni nascimur, & ut sine virtute, ita & sine vitio procreamur: atque ante actionem propriæ voluntatis, id solum in homine est, quod Deus condidit.* Nempe cernitis in his Pelagii verbis, quòd dogma contineatur amborum, de parvulis sine ullius vitii ex Adam contagione nascentibus. Non itaque mirum est, quòd eos qui dicunt: *Adæ peccatum ipsi soli obfuisse, & non generi humano; & infantes qui nascuntur, in eo statu esse, in quo fuit Adam ante prævaricationem;* Cælestius damnare noluit: sed multùm mirum est, qua fronte Pelagius ista damnaverit. Si enim, sicut dicit: *Malum non nobiscum oritur, & sine vitio procreamur, atque ante actionem propriæ voluntatis id solum in homine est, quod Deus condidit;* profectò peccatum Adæ ipsi soli obfuit, quia nullum in prolem transitum fecit. Non enim peccatum non est malum, aut peccatum non est vitium, aut peccatum Deus condidit. Dicit autem iste: *Malum non nobiscum oritur, & sine vitio procreamur, & hoc solum est in nascentibus, quod Deus condidit.* Ac per hoc cum peccatum Adæ ipsi soli obfuisse, non generi humano, secundum istam suam sententiam, verissimum putet; cur hoc damnavit Pelagius, nisi ut iudices catholici fallerentur? Similiter etiam illud dici potest: *Si malum non nobiscum oritur, & sine vitio procreamur, idque solum est in homine nascente, quòd Deus condidit;* procul-

dubiò qui nascuntur infantes, in eo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem, cui nullum malum vitiumque inerat, atque id solum in illo erat, quod Deus condiderat. Et tamen anathematizavit Pelagius, qui tenent aut aliquando tenuerunt, in eo statu esse recentes ab ortu parvulos, in quo Adam fuit ante prævaricationem; id est, sine ullo malo, sine ullo vitio, id solum habentes, quod Deus condidit. Ut quid ergo & hoc damnavit Pelagius, nisi ut catholica synodus falleretur, ne novus hæreticus damnaretur?

15. QUOD autem scitis, & quod in eo etiam libro posui, quem de gestis palæstinis ad venerabilem senem nostrum Aurelium scripsi, illa ^a ego responsione Pelagii, totam istam quæstionem consumptam esse gaudebam: confessusque mihi apertissimè videbatur, esse in parvulis originale peccatum, anathema dicendo eis, qui peccato Adæ ipsum solum, non etiam genus humanum crederent læsum, & in eo statu opinarentur esse parvulos, in quo ille homo primus ante prævaricationem fuit. Sed postea cum legissem quatuor ejus libros, de quorum primo libro paulò antè commemorata verba descripsi, & invenissem hominem adhuc contra catholicam fidem de parvulis sentientem; plus mirari cœpi, tam impudens in ecclesiastico iudicio & de tanta quæstione mendacium. Si enim eosdem libros antè jam scripserat; quomodo se dixit eos anathematizare, qui sic aliquando tenuerunt? Si autem postea illud opus * pollicitus est, quomodo anathematizavit qui sic tenent? Nisi

CAP. XIV.
Pelagius
mentiendo
& fallendo
absolutio-
nem in sy-
nodo pal-
læstina fu-
ratus est.

a

* f. molit-
tus.

13

ri-

a. Sic MSS. At editi, ergo.

ridiculè fortè dicturus est, eos se damnasse qui sic aliquando tenuerunt, & qui sic tenent; de tempore autem futuro, id est, eis qui sic fuerant retenturi, nec sibi, nec aliis præjudicare potuisse; & ideo non fuisse mentitum, quia postea deprehensus est sic tenere. Sed non hoc dicit, non solum quia ridiculum est, sed quia verum esse non potest. In eisdem quippe libris, & contra peccati ex Adam in parvulos transitum loquitur, & de gestis palæstinæ synodi gloriatur, ubi eos qui sic tenent, veraciter damnasse putatus est, & absolutionem suam fallendo furatus est.

CAP. XV.
Fraus &
versutia
Pelagii.

16. QUID enim ad rem, de qua nunc agimus, pertinet, quod discipulis suis respondet: *Ideo se illa objecta damnasse, quia & ipse dicit, non tantum primo homini, sed etiam humano generi primum illud obfuisse peccatum, non propagine, sed exemplo;* id est, non quod ex illo traxerint aliquod vitium, qui ex illo propagati sunt, sed quod eum primum peccantem imitati sunt omnes, qui postea peccaverunt? Aut quia dicit, *ideo infantes non in eo statu esse, in quo fuit Adam ante prævaricationem, quia isti præceptum capere nondum possunt, ille autem potuit; nondumque utuntur rationalis voluntatis arbitrio, quo ille nisi uteretur, non ei præceptum daretur?* Quid hoc ad rem pertinet, quia verba sibi objecta sic exponendo, rectè se putat damnasse quod dicitur, *peccatum Adæ ipsi soli obfuisse, & non generi humano; & infantes qui nascuntur, in eo statu esse, in quo Adam fuit ante peccatum;* & tamen his damnatis, non mendaciter tenere, quod in ejus postea conscriptis opusculis invenitur, *sine ullo malo,*

lo, sine ullo vitio parvulos nasci, & hoc solum in eis esse, quod Deus condidit, non vulnus quod inimicus infixit?

17. NUMQUID hæc dicendo, verba propter aliud objecta aliter exponendo, id agit, ut se iudices non fefellisse demonstret? Prorsus non id efficit: tanto enim fefellit occultius, quanto exponit ista versutius. Episcopi quippe catholici quando audiebant hominem anathematizantem eos qui dicunt: *Adæ peccatum ipsi soli obfuisse, non generi humano;* nihil aliud eum sapere existimabant, quam id quod catholica Ecclesia prædicare consuevit: unde veraciter parvulos in peccatorum remissionem baptizat, non quæ imitando fecerunt, propter primi peccatoris exemplum; sed quæ nascendo traxerunt, propter originis vitium. Et quando audiebant anathematizantem eos qui dicunt: *Infantes qui nascuntur, in eo statu esse, in quo Adam fuit ante prævaricationem;* nihil eum aliud dicere credebant, nisi eos qui parvulos putant nullum ex Adam traxisse peccatum, & secundum hoc in eo statu esse, in quo fuit ille ante peccatum. Etenim hoc ^a illi objiceretur, non aliud, unde quæstio versabatur. Proinde cum hoc iste sic exponit, ut dicat, *infantes ideo non in eo statu esse, in quo Adam fuit ante peccatum, quia nondum sunt in eadem firmitate mentis aut corporis, non quod in eos transierit ulla culpa propaginis,* respondeatur ei: Quando tibi illa ^b damnanda objiciebantur, non ea catholici episcopi

I 4

pi

^a Vaticanus cod. hoc ibi objiciebatur.

^b Duo MSS. illa damnata objiciebantur: item paulò post, qui damnata tenuisti.

pi sic intelligebant: idèò cùm illa damnare, catholicum te esse credebant. Propterea ergo, quod te illi sapere existimabant, absolvendum fuit: quod verò tu sapiebas, damnandum fuit. Non ergo tu absolutus es, qui damnanda tenuisti: sed illud absolutum est, quod tenere debuisti. Ut autem tu absolutus putareris, creditus es sentire laudanda, cùm te iudices non intelligerent occultare damnanda. Rectè Cælestii socius iudicatus es, cujus manifestas te esse participem. Et si in iudicio tuos cooperuisti libros, tamen post iudicium eos edidisti.

CAP. XVII.
Damnatio
Pelagii.

2

18. QUÆ cùm ita sint, profectò sentitis, in tam nefandi erroris auctores, episcopalia concilia, & apostolicam sedem, universamque romanam Ecclesiam, romanumque a imperium, quod Deo propitio christianum est, rectissimè fuisse commotum, donec resipiscant de diaboli laqueis. Quis enim scit, ne fortè det illis Deus poenitentiam ad cognoscendam, & confitendam, & prædicandam etiam veritatem, damnandamque veraciter damnabilem falsitatem? Quoquo modo autem se habere isti velint, multis tamen misericordiâ Domini esse consultum, qui eos propterea sectabantur, quia catholicæ communioni videbant esse sociatos, dubitare non possumus.

Post Pelagii Cælestique excommunicationem multi eorum sectatores conversi.

Pelagius apostolicam sedem fallere conatus.

19. Quomodo autem Pelagius obrepere tentaverit ad fallendum etiam apostolicæ sedis episcopale iudicium in hac ipsa quæstione

2 Possidius in vita Aug. cap. 18. Et hoc tale de illis Ecclesie Dei catholice prolaturum iudicium audiens & sequens etiam piissimus imperator Honorius, suis eos legibus damnatos inter hæreticos haberi debere constituit. Has Honorii leges habes hic in 2. parte Append.

ne de baptisate parvulorum, diligenter attendite. In litteris enim, quas Romam misit ad beatæ memoriæ Papam Innocentium, quoniam in corpore eum non invenerunt, & sancto Papæ Zosimo datæ sunt, atque ad nos inde directæ, dicit *se ab hominibus infamari, quòd neget parvulis baptismi sacramentum, & absque redemptione Christi aliquibus cælorum regna promittat*. Sed non sic illis hæc objiciuntur, ut posuit. Nam neque parvulis negant baptismi sacramentum, nec absque redemptione Christi aliquibus cælorum regna promittunt. Itaque unde se queritur infamari, eo modo proposuit, ut facile posset crimini objecto, salvo suo dogmate, respondere. * OBJICITUR autem illis, quòd non baptizatos parvulos nolunt damnationi primi hominis obnoxios confiteri, & in eos transisse originale peccatum regeneratione purgandum; quoniam propter accipiendum regnum cælorum tantummodo eos baptizandos esse contendunt: quasi præter regnum cælorum habere nisi æternam mortem possint, qui sine participatione corporis & sanguinis Domini æternam vitam habere non possunt. Ecce quod eis objicitur de baptismo parvulorum: non quod ipse ita proposuit, ut possit suæ propositioni, quasi adversantis objectioni, secundum sua dogmata respondere.

Pelagius statum quæstionis invertit.

* CAPUT XVIII.

20. Denique quomodo respondeat advertite, & videte latebras ambiguitatis falsitati præparare refugia, offundendo caliginem veritati; ita ut etiam nos cùm primum ea legimus, recta vel correctæ propemodum gauderemus. Sed latiores disputationes ejus in libris, ubi se quantumlibet operiat, plerumque aperire compellitur, fecerunt nobis & ista

Pelagius latebras ambiguitatis parat falsitati refugia.

ta suspecta, ut adtentius intuentes invenire-
mus ambigua. Cum enim dixisset: *Numquam
se vel impium aliquem hereticum audisse,
qui hoc quod proposuit de parvulis diceret:*
deinde subiecit atque ait: *Quis enim ita
evangelicæ lectionis ignarus est, qui hoc
non modò affirmare conetur, sed qui vel le-
viter dicere, aut etiam sentire possit? Dein-
de quis tam impius, qui parvulos exortes
regni cælorum esse velit, dum eos baptizari
& in Christo renasci^a vetat.*

CAPUT
XIX.

21. FRUSTRÀ ista dicit: non inde se
purgat. In regnum cælorum sine baptismo
parvulos intrare non posse, nec ipsi aliquan-
do negaverunt. Sed non inde quæstio est: de
purgatione originalis peccati in parvulis quæ-
stio est. Inde se purget, qui non vult fateri,
lavacrum regenerationis in parvulis habere quod
purget. Et ideo cetera quæ dicturus est ad-
tendamus. Post interpositum enim ex Evan-
gelio testimonium, quòd nisi renatus ex aqua
& Spiritu, regnum cælorum nullus possit in-
trare, unde illis, ut diximus, nulla fit quæ-
stio; secutus adjunxit dicens: *Quis ille tam
impius est, qui cujuslibet ætatis parvulo
interdicat communem humani generis redem-
tionem? Et hoc ambiguum est, qualem di-
cat redemptionem: utrum ex malo ad bonum,
an ex bono ad melius. Nam & Cælestius
apud Carthaginem in libello suo confessus est
redemptionem parvulorum, & tamen noluit
confiteri ex Adam in eos transisse peccatum.*

CAP. XX.

22. SED quid deinde iste subjungat, ad-
vertite: *Et in perpetuam, inquit, certam-
que vitam renasci vetet eum, qui natus sit
ad*

^a Editi, *putat*. Emendantur ex MSS.

*ad incertam? Id est: Quis tam impius est,
ut vetet renasci ad perpetuam certamque
vitam eum, qui natus sit ad incertam? Hæc
verba quando primitus legimus, credidimus
eum incertam vitam, istam voluisse dicere
temporalem: quamvis nobis videretur magis
eam mortalem dicere debuisse, quàm incer-
tam, eo quòd certa morte finiatur. Tamen
quamdiu ducitur, quoniam momentis omnibus
esse non dubitatur incerta; nihil aliud eum
putavimus, quàm istam mortalem vitam ma-
luisse dicere incertam. Ac per hoc quamvis
æternam mortem parvulorum sine baptismatis
sacramento ex hac vita migrantium apertè no-
luerit confiteri; tamen de illo sollicitudinem
nostram quasi certa ratiocinatio solabatur. Di-
cebamus enim: Si perpetua vita, sicut con-
fiteri videtur, nisi eorum qui baptizati sunt
non potest esse; profectò eos qui non bap-
tizati moriuntur, mors perpetua consequetur.
Quod nullà justitiâ potest accidere his, à qui-
bus in hac vita nulla peccata commissa sunt,
nisi * originale peccatum.*

23. SED postea non defuerunt fratres,
qui nos admonerent, hoc ideo dicere Pela-
gium potuisse, quia de ista quæstione ita
perhibetur solitus respondere quærentibus, ut
diceret: *Sine baptismo parvuli morientes,
quò non eant, scio; quò eant, nescio: id
est, non ire in regnum cælorum scio; quò
verò eant, ideo se nescire dicebat, ^a aut di-
cit, quia dicere non audebat in mortem illos
ire perpetuam, quos & hîc nihil mali com-
mis-*

*f. nisi ob.

CAPUT
XXI.

De parvu-
lis sine bap-
tismo de-
cedentibus
Pelagii
sententia.

^a

^a Non superfluo additum, aut dicit, quod expungen-
dum putarunt Lovanienses: sed eo significatur, Pela-
gium à suo errore nondum fortè recessisse.

Latibula
Pelagii sub
ambiguitate.

* Exhibetur
in 2.
parte Ap-
pendicis.

Pelagius
diutissimè
Romæ vi-
xit.

misisse sentiebat, & originale traxisse peccatum non consentiebat. Itaque & ista ejus verba Romam pro magna ejus purgatione transmissa, tam sunt ambigua, ut possint eorum dogmati præbere latibula, unde ad insidiandum prosiliat hæreticus sensus, quando nullo existente qui valeat respondere, tamquam in solitudine aliquis invenitur infirmus.

24. Jam verò in libro * fidei suæ, quem Romam cum ipsis litteris misit ad eundem Papam Innocentium, ad quem etiam epistolam scripserat, multo evidentius se ipsum tegendo nudavit, dicens: *Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, dicimus esse celebrandum.* Non saltem dixit, eodem sacramento; quod quidem si dixisset, adhuc esset ambiguum: sed *iisdem*, inquit, *sacramenti verbis*; tamquam infantibus remissio peccatorum verborum sonitu diceretur, non rerum ageretur effectum. Visus est tamen ad tempus, aliquid dicere quod fidei catholicæ conveniret: sed illam sedem usque in finem fallere non prævaluit. Post rescripta quippe africani concilii, in quam provinciam quidem doctrina illa pestifera serpendo pervenerat, sed eam non tam latè occupaverat altèque pervaserat, alia quoque ipsius in urbe Romæ, ubi diutissimè vixerat, atque in his fuerat prius sermonibus contentionibusque versatus, curâ fidelium fratrum prolata patuerunt, quæ litteris suis, quas conscripsit per orbem catholicum perferendas, Papa Zosimus exsecranda, sicut legere potestis, adtexuit. Ubi Pelagius epistolam Pauli apostoli ad Romanos velut exponens, argumentatur & dicit: *Si Adæ peccatum etiam non peccan-*
ti-

ti-
bus nocuit, ergo & Christi justitia etiam non credentibus prodest. Et cetera hujusmodi, quæ omnia Domino adjuvante in libris, quos scripsimus, de baptismo parvulorum, refutata & dissoluta sunt. Et ea quidem in ipsis quasi expositionibus non ex sua persona est ausus objicere; sed ibi hoc dicebat, ubi multis notissimus erat, & quid sentiret ac diceret, latere non poterat: quod in libris illis, de quorum primo quiddam supra * commemoravi, non dissimulanter, sed apertissime quantis potest disputandi viribus agit, ut natura humana in parvulis nullo modo ex propagine vitiata credatur; cui arrogando salutem, invidet a salvatorem.

25. HÆC cum ita sint, cumque jam constet dogma existisse pestiferum & hæreticum errorem, quem Domino adjuvante apertius jam devitat Ecclesia, duobus istis, Pelagio scilicet & Cælestio, aut in locum pœnitentiæ redactis, aut si id recusaverint, omninò damnatis, qui hujus perversitatis auctores vel perhibentur, vel etiam probantur; vel certè si auctores non sunt, sed hoc ab aliis didicerunt, assertores tamen atque doctores, per quos id latius reptaret & cresceret, & verbis & litteris suis, & competentibus indiciis, & famâ ex his omnibus surgente & crebrescente jactantur: quid restat, nisi ut quisque catholicus pro viribus, quas sumit à Domino, redarguat istam pestem, eique vigilanter obsistat; ut cum respondendi necessitate, sine studio contentionis, pro veritate certatur, instruantur indocti, atque ita in Ecclesiæ convertatur utilitatem, quod est inimicus in per-

a Editio Er. invidet Salvatori: minus rectè.

Lib. 3. c. 3.

* Suprà
cap. 13.

a

CAPUT
XXII.
Pelagius &
Cælestius
damnati.

I. Cor. II. 19. niciem machinatus, juxta illud Apostoli: Oportet & hæreses esse, ut probati manifesti fiant inter vos?

CAPUT
XXIII.
Quæstio-
nem de
peccato
originali
præter fi-
dei pericu-
lum esse
conten-
dunt Pela-
giaui.

16. QUAPROPTER post multa, quæ adversus istum errorem inimicum gratiæ Dei, quam per Jesum Christum Dominum nostrum pusillis magnisque largitur, scribendo disputare potuimus; nunc illud oportet excutere, quod, volentes hæreseos astutè invidiam declinare, asserunt: *Istam præter fidei periculum esse quæstionem*: ut videlicet si in ea fuerint exorbitasse convicti, non criminaliter, sed quasi civiliter errasse videantur. Sic enim Cælestius apud Carthaginem gestis ecclesiasticis est locutus*: *Jam, inquit, de traduce peccati dixi, quia intra Catholicam constitutos plures audio destruere, nec non & alios adstruere; licet quæstionis res sit ista, non hæresis. Infantes semper dixi egere baptismo, ac debere baptizari: quid quærit aliud? Ita hoc dixit, tamquam significare voluerit, tunc fuisse hæresim judicandam, si baptizari debere negaret infantes: nunc verò quoniam baptizandos fatetur, etiam si causam baptismatis eorum non eam dicat, quam veritas habet, sed quæ ad fidem non pertinet, non se * arbitratur errare, & ideo non esse hæreticum judicandum. * ITEM in libello quem Romæ dedit, cum fidem suam à Trinitate unius deitatis usque ad resurrectionem qualis futura est mortuorum, de quibus eum nullus interrogaverat, & unde illi nulla quæstio movebatur, quantum dicere libuit, explicasset; ubi ad id quod agebatur ejus sermo pervenit: *Si quæ verò, inquit, præter fidem quæstiones natæ sunt, de quibus esset inter plerosque contentio; non ego qua-**

*fortè, non
se crimina-
liter erra-
re: delero
arbitratur.
* CAPUT
XXIII.
Apud Am.
& Er.

quasi auctor alicujus dogmatis definita hoc auctoritate statui, sed ea quæ de Prophetarum & Apostolorum fonte suscepi, vestri Apostolatus offerimus probanda esse judicio; ut si fortè ut hominibus quispiam ignorantia error obrepsit, vestra sententia corrigatur. Nempe perspiciatis, id eum egisse hac prælocutione præmissa, ut si quid in illo apparuisset erroris, non in fide, sed in quæstionibus quæ sunt præter fidem, videretur errasse; ubi etsi corrigendus est error, non tamen tamquam hæresis corrigatur, & qui a correctus fuerit, ita dicatur errare, ut non tamen hæreticus judicetur.

27. Sed multum eum ista fallit opinio. Longè aliter se habent quæstiones istæ, quas esse præter fidem arbitratur, quàm sunt illæ in quibus salva fide, qua christiani sumus; aut ignoratur quid verum sit, & sententia definitiva suspenditur; aut aliter quàm est, humanâ & infirmâ suspicione conjicitur. Veluti cum quæritur, qualis vel ubi sit paradysus, ubi constituit Deus hominem quem formavit ex pulvere; cum tamen esse illum paradysum fides christiana non dubitet: vel cum quæritur, ubi sit nunc Elias vel Enoch, an ibi, an alicubi alibi; quos tamen non dubitamus, in quibus nati sunt corporibus vivere: vel cum quæritur, utrum in corpore an extra corpus in tertium cælum sit raptus Apostolus; quàmquam sit ista impudens inquisitio id scire volentium, quod se ille cui hoc præstitum est, salva utique fide, nescire testatur: vel quot sint cæli, in quorum tertium se raptum esse commemorat: vel utrum ele-

Quæstio-
nes præter
fidem, quæ,
& earum
exempla.

2. Cor. 12. 2.

a MSS. Casal. & Sigiram. correctus non fuerit.